

STANDAARD, De, dagblad, opgericht in 1914 en voor het eerst verschenen in 1918.

1. VOORBEREIDING, STICHTING EN EERSTE JAREN VAN DE STANDAARD.

De Standaard ontstond uit een kring van voor-
aanstaande katholieke Vlaamsgezinden, die rond
de eeuwwisseling tot de conclusie gekomen waren
dat een leidinggevende publikatie noodzakelijk was.
Zo sprak Eigen Leven, een groepering waarin
Marie-Elisabeth Belpaire geestverwanten samen-
bracht, zich in 1898 uit voor een degelijk week-
blad; men achtte het toen nog te vroeg voor een
dagblad. Op het Davidsfondscongres te Lier in
1905, waar ook Frans van Cauwelaert over het
persprobleem sprak, pleitte Kan. J.J. Evers, alge-
meen secretaris, voor een algemeen katholiek
Vlaams dagblad en tegen de versnippering van de
weekbladpers, terwijl anderen het liever met de

bestaande bladen wilden proberen. In november 1906 verscheen toen het weekblad Hooger Leven, opgericht op initiatief van Emiel Vliebergh en met Norbert Gysen als leider. Dit katholiek Vlaamsgezind weekblad moest de wegbereider van een dagblad worden. Het verscheen tot aan het begin van de Eerste Wereldoorlog, bij de Vlaamsche Drukkerij in Leuven. Aan de andere kant werd in 1907 in Antwerpen het Katholiek Vlaamsch Secretariaat opgericht, een pressiegroep waarin oud-studenten en ook andere Vlaamsgezinden en verenigingen actief werden en waarvan de promotors - Alfons van de Perre, Arnold Hendrix en Frans van Cauwelaert - ook de promotors van de nieuwe krant wilden zijn. Een van hun medewerkers was Ernest Claes, die in 1909 in dienst trad. Toen in 1910 een aantal Vlaamsgezinden ontgoocheld waren over een poging om Het Handelsblad van Antwerpen in hun richting te sturen, kreeg het nieuwe plan meer kans.

In 1911 richtten Van de Perre, Hendrix en Van

INSCHRIJVINGSPRIJS

Helig III - 6 fr. 's jaars
Nederland 2 uitroten
Andere landen 7 frank

Men schrijft in bij het Bureau
of op de verspreiders

Losse nummers
10 centiem.

AANKONDIGINGEN
0.25 fr. per druktijd
Volledig tarief op aanvraag.

Debeten van gelden telkens met intussid adres op te geven.
— Alle bijdragen, waarvan de inlander zich aan de Redactie niet bedienen behoeft, worden onverwijld geaccepteerd.

Beheer en Opstalrad: Minderbroedersstraat, 44, Louven.

Geprint in DE VLAAMSCHE DRUKKERIJ
Bestuurder HOOB ROMANS, Minderbroedersstraat, 44, Louven.

HOOGER LEVEN

Algemeen Weekblad voor Ontwikkelde Katholieke Vlamingen

“STANDAARD” - NUMMER

Programartikel van “De Standaard”

Met een serieuze-audit van de andere weekbladen, treden wij met *De Standaard* in het gebied van de Katholieke Vlaamse dagbladen. Wij willen geen enkel strijdenoed verdringen uit zijn stelling. Om eigen plaats staat open en die zullen wij innemen. Wij willen een leerde vinden, welke al te zichtbaar is, en zijn overtuigd, en als Katholieken en als Vlamingen een goed werk te verrichten.

ONS BLAD IS TE BRUSSEL NOODIG

Dit is immers niet normaal, dat wij, Katholieke Vlamingen, die meer dan de twee derde uitmaken van de bevolking van het Vlaamse Land, te Brussel geen groot orgaan bezitten, dat met avond en ochtenduitgave, het Vlaamse volk van West Vlaanderen tot Limburg, onmiddellijk en volledig op de hoogte kan stellen van elke tijding, welke het belang te kennen. De liberale, een handje tegenover een volksmacht, zijn later aan toe dan wij. En het is voor duizenden van katholieke Vlamingen een reden tot zijn te verlaten aan een Fransch of andersdenkend dagblad, dat zij door deze alleen, 's avonds in hunnen leunstoel of 's morgens bij de ontbijttafel, een volledig overzicht kunnen ontvangen van de laatste omdraaiingen, en van alle politieke merkwaardigheden van den laatste dag.

Er is een tweede reden, om welke vele lezers ons dagblad uit de hoofdstad verliezen. Brussel is het centrum van ons Staatkundig leven. De politieke invloeden van geheel het land stroomden er samen, en de beslissingen welke het algemeen bestuur van het rijk of het leven der partijen rechtstreeks aangaan worden daar genomen. Een menigte van personen zijn er niet voor te vinden om zich te abonneren op een blad dat verschijnt buiten de hoofdstad en in een omgeving waarvan ze vreemd zijn, omdat zij het verdrinken van plaatselijke eenzijdigheid. Die verdrinking kan zeer onrechtvaardig zijn, maar het is een feit waarvan dienst afgekeerd te worden.

Doch niet alleen om het Vlaamsch lezend publiek uit te breiden, ook met het oog op de doelmatigheid van onzen strijd, is de oprichting van een groot Vlaamsch katholiek blad, te Brussel noodzakelijk geworden. De werking van een blad te Brussel op de vertegenwoordigers en macht-

hebbers van ons openbaar leven is natuurlijk onmiddellijker en sneller dan deze van een blad buiten de hoofdstad. En binnen de korte tijdsruimte van 24 uur, worden te Brussel wel eens dingen beslist, die ongedaan zouden lijken indien bij tijds de stem kon worden vernomen van het belanghebbende gedeelte van het volk. Dat heeft de omringeling van de laatste jaren ons, Vlamingen, herhaaldelijk geleerd en het is door den vrede van allen beter tevoor komen dan achter te gaan.

DE STANDAARD IS ONTSTAAN UIT DEN DRANG DER KATH. VL. BEWEGING

De overtuiging dat wij Katholieke Vlamingen, een 1ste klas dagblad te Brussel niet kunnen missen is niet van gisteren ontstaan. Ze bestond al meer dan 20 jaar geleden, en deed toen reeds tot een poging overgaan, welke misluk niet kon worden volgehouden, maar welke niettemin een veel later invloed heeft uitgeoefend op onzen strijd in die dagen. Nu echter zijn de tijden rijp geworden, zonder eenige kunstmatige beïnvloeding. *De Standaard* is als van zelf opgekomen uit de voortdurende ontwikkeling van onze beweging, uit het stijgende vertrouwen in eigen kracht en uit de steeds meer dwingende behoeftes der Vlamingen aan eigen gedachtenruimte. Het meest sprekende bewijs ligt in de wijze waarop de aanzienlijke gedinmiddelen welke deze onderneming vert, werden samengebracht. Verschillende honderden van personen, en onder hen vele met geringe middelen, hebben samengegeld om wat groot en bestendig te vermenigvuldigen, *De Standaard* heeft in zijn ontstaan, dat er een gemeenschappelijk bewustzijn en een wil is gekomen bij de Katholieke Vlamingen. En het zou zonde geweest zijn tegen onze volksmacht, indien wij, wetende dat een zoo ernstige aandrang bestond, ten vergetensaangetreden, welke de taak van verantwoordelijk beheer ons wegloeg, hadden overzien en de leiding van deze onderneming hadden geweigerd. Maar wij dragen ook de vaste overtuiging mee, dat het weinige tijd na het verschijnen van ons blad, door alle Katholieke Vlamingen, Vlaamsche vereenigingen en bonden samengegeld zal worden erkend dat wij niet zijn gekomen om te verdeelen, maar om ons gemeenschappelijke banden nauwer toe te halen, niet in eenige strijdbare krachten te verlammen maar om de rangen aan te vullen.

WIJ STAAN NIEMAND IN DEN WEG

Alle Vlaamsche bladen en tijdschriften, trouwens, welke nu ernstigen opzet in de laatste jaren

zijn tot stand gekomen, hebben een verkeer bestaan gevonden. Zij hebben nochtens hunne voorgangers niet gedood. Elk nummer heeft intussideen zijn eigen publiek meegebracht en op hun beurt hebben zij, al strijdende voor onze stamgedgechte, de belangstelling en de kooplust voor Vlaamsch werk vermeerderd. Wij hebben immers nog zooveel te winnen en terug te winnen van ons eigen erfgedicht op de overheersching van de fransche pers!

Wij hebben ook te zorgen dat onze vlaamschgezinde lezers hun gading niet gaan zoeken bij anderenkende Vlaamsche dagbladen, welke in de hoofdstad verschijnen. Zoolang dat dubbel doel niet bereikt is, is er geen plaats voor nauwer tussen Katholieke Vlaamsche bladen en voor onderling gevit zullen wij in geen geval te vinden zijn.

WAT WIJ ZIJN!

Wij achtten dus dat ons blad er noodig is, en wie naar ons programma vraagt, vraagt in sekeren zin naar den bekenden weg. Wij zijn Katholiek en Vlaamschgezind, en willen beide zijn op trouwe, eerlijke en daadvaardige wijze.

ONS VOLK, WELVAREND SCHOON EN GROOT

Als Vlaamschgezinden willen wij uit alle macht meewerken om ons Vlaamsche volk te maken: welvarend, schoon en groot. Wij willen zijn stambewustzijn doen herleven, zijn liefde opwekken voor eigen taal en beschaving, zijn gehele rechten herstellen, zijn economische belangen bevorderen, zijn zedelijke kracht beschutten, het opvoeren naar een geestelijken opbouw doen weerd. Dat is veel gezegd, wij weten het, maar het is niet mogelijk in een bekoort leidend woord in bijvoorbeeld te treden over dit grootste deelde. Wij zijn ook niet zoo vervaard te gran denken dat *De Standaard* alleen dat kan en zal verwezenlijken. Geheel Vlaander-n door is men bezig met den schoonen heropbouw van onze volkszelfstandigheid, maar wij willen bevestigen dat niets van hetgeen de grootheden van ons Vlaamsche Volk werkelijk inzien kan ons onverschijld zij laten en dat men allen tijde op den standvastigen steun van ons blad zal mogen rekenen om zijne zoo rechtmatige eischen te doen zegewisten.

DE HOOGESCHOOLVENVLAARSCHEING IS HEN LEVENSVPAAS

Onze voorzitter zal in den loop van het eerste jaar, in een uitgebreide reeks artikelen breedvoerig het programma der Katholieke Vlamingen

ontwikkelen, zooals het ligt in het streven en in de doeleinden van onze geestgebende organen, als zijn de Oud-hoogstedentebonden, de Landbond, het Davidfonds, en zoo meer. Alleen over het vraagstuk der vervlaamsching van de Hoogeschool te Gent, zij nu reeds een woord gezegd, omdat zij op dit oogenblik geheel onzen Vlaamschen strijd bevoersch. Wij beschouwen de vervlaamsching van de Hoogeschool van Gent als een levensvraag voor ons Vlaamsche Volk en staan geheel op het standpunt dat door de Hoogeschoolcommissie is ingenomen. Wij willen zelfs bekenen dat het v vooruitzicht van dezen nabijzijnden strijd was, dat ons tot de zware en vooral onduidelijke onderneming van het uigeven van een nieuw dagblad in de hoofdstad onmiddellijk deed besluiten. De strijd rondom de Hoogeschool zal en moet bestidend zijn voor de toekomst van ons volk, en wij hebben het klaar gevoel dat wij met *De Standaard* een zwaar gewicht in de schaal der victorie plaatsen. Wanneer wij dat gevoel hadden, wisten wij ook wat onze plicht gebied.

WIJ STRIDEN IN, VOOR EN MET ONZE PARTIJ

Hij spreekt vanzelf dat wij in ons openbaar leven niet alleen aandachtig zijn op allen op te verschijnen en belangen welke rechtstreeks onze taalbeleving aangaan. Wat zal onze houding zijn op politiek gebied? Laten wij klaar zijn en oprecht: wij zullen strijden in, voor en met onze partij, overtuigd als wij zijn dat het de beste wijze is om ons Vlaamsch ideaal te dienen, en de zekerste om de eenheid tuschen onze Vlaamsche en Katholieke overtuigingen te bewaren. Wij zijn geen schetsmakers, wij zijn ook geen roekelingen. Maar een partij is geen dwangheide. En in een partij, welke stamgedgechte is gelijk de onze, is en moet er plaats zijn voor verscheidenheid en speurruimte genoeg om de leden eenen vrije beweging te laten op vraagstukken welke niet de grondbeginselen van ons partijbestaan raken. Ook zullen wij in onze partij met vastberaden wil de klimmende lijn volgen van onze Katholieke en Vlaamsche volksverheffing.

HEEL VLAANDEREN MOET ONS KENNEN AANHOOKEN

Nog eens, het gaat niet aan, in enkele woorden te zeggen wat wij denken op stuk van elk der vragen, welke het openbaar leven stelt en stellen zal. Met aforistische uitspreken is alomst veel misverstand te waken. Elk dag zal ook voor ons zijn taak meebrengen. Maar onze algemeene

Cauwelaert de „samenwerkende vennootschap Volksontwikkeling” op, die op 1 september van dat jaar begon met de uitgave van het weekblad *Ons Volk Ontwaakt* (z. aldaar).

Dit weekblad werd gevestigd in het gebouw van de Burgerkring in Antwerpen, waar ook het Katholiek Vlaamsch Secretariaat zijn kantoor had. Ernest Claes werd de eerste redacteur, weldra bijgestaan door Alfons Martens, die hoofdredacteur zou worden. *Ons Volk Ontwaakt* startte met 2.000 abonnees.

Een nieuwe stap vooruit was in 1912 de jaarvergadering van het Katholiek Vlaamsch Oud-Hoogstudentenverbond van Antwerpen, waar Frans van Cauwelaert het denkbeeld van een krant verdedigde en waar besloten werd tot oprichting van een vennootschap om dit blad te publiceren. Van de Perre vatte de studie van de uitgave-problematiek aan en zou daartoe later de grootste Westeuropese kranten bezoeken. In 1914 werd op een bijeenkomst van ditzelfde Verbond besloten de krant inderdaad uit te geven en, zoals Dr. Cordemans het uitdrukt, „de weg te verbreden die door Hooger Leven werd gewezen en voorbereid”. In april 1914 waren er 599 aandelen (voor 250.000 fr.) geplaatst, waarvan 103 voor rekening van Van de Perre. Op zaterdag 2 mei 1914 werd in het Hotel Wagner in Antwerpen voor notaris J.A. de Weerdt de door Lodewijk Dosfel en Henri Jacobs voorbereide stichtingsakte ondertekend. De statuten verschenen in het Belgisch Staatsblad van 24 mei 1914. F. van Cauwelaert werd voorzitter van de Raad van Beheer, A. van de Perre afgevaardigd-beheerder. In de raad zetelden vertegenwoordigers uit de verschillende provincies: Alfons Depla (West-Vlaanderen), Raymond Speleers (Oost-Vlaanderen), J. Raemaekers (Limburg), H. Jacobs (Brabant) en Karel de Baerdemaeker (Brabant). Juliaan Hillaert, directeur van de Imprimerie Nationale, die de krant zou gaan drukken, werd commissaris. Via Hooger Leven, studentenverenigingen en andere kanalen werd krachtig propaganda gemaakt en zo kon men weldra een kapitaalsvergroting tot 420.000 fr. aankondigen. Op 1 augustus gaf Hooger Leven een speciaal Standaard-nummer uit, waarin het programma werd voorgesteld. De bedoeling was op 22 november 1914 het eerste nummer te publiceren, maar de Eerste Wereldoorlog verijdelde dit.

Van de Perre spande zich in Engeland en achter het front in om de idee van het blad levend te houden en de krachten te bundelen, want ook anderen dachten in die tijd aan een nieuwe krant. In oktober 1918 werden de eerste contacten gelegd voor de uitgave en op 15 november 1918 besloten Van Cauwelaert en enkele vrienden, op een vergadering bij Theodoor van Tichelen in Brussel, het blad op 4 december 1918 te laten verschijnen. Van de Perre keerde op 23 november 1918 naar België terug en begon met K. de Baerdemaeker aan de uitwerking van het plan. Er was toen 80.000 fr. in kas en men bezat een hoeveelheid door De Baerdemaeker nog vóór de wapenstilstand gekocht papier. De reeds vóór de oorlog aangeworven Filip de Pillecyn was nog niet gedemobiliseerd, zodat men de leiding toevertrouwde aan Pater Jan Geyens, een Limburger, missionaris van het H. Hart. Redactieleden werden: Filip van Isacker, Paul van Molle, Van der Stappen en de Nederlander Jos

Pater Jan Geyens.

Witlox. Later zouden De Pillecyn en Theo Bogaeerts sr. zich bij hen voegen. Pater Geyens werd evenwel spoedig ziek (hij stierf te Opoeteren op 7 november 1920, in de leeftijd van 38 jaar) en Marcel Cordemans, secretaris van Van de Perre, nam zijn taak over met de titel van redactie-secretaris. De redactie vestigde zich op een zolderkamer van de Société Anonyme Belge d'Imprimerie in de Beekstraat te Molenbeek bij Brussel, waar het blad werd gedrukt. Beheer en administratie waren gevestigd in de Imprimerie Nationale, Greepstraat 43, Brussel. Het eerste nummer, gedateerd 4 december 1918, omvatte twee pagina's, had een oplage van 6.000 exemplaren en kostte zes centiemen. Voor een abonnement van drie maanden betaalde men zeven frank. De technische directie werd waargenomen door O. de Waele, weldra vervangen door H. Jacobs.

In maart 1919, toen de krant op vier pagina's begon te verschijnen, waren er 1.500 abonnees. Op 1 april 1919 opende men in de Greepstraat De Standaard - Afdeling Boekhandel, die ook eigen uitgaven begon te verspreiden, o.m. de tekst van de zgn. Vlaamsche Interpellatie van Frans van Cauwelaert, Alfons van de Perre en Aloïs van de Vyvere over de situatie in het Belgische frontleger. Op 24 april 1919 werden alle beheerders in hun mandaat bevestigd, behalve R. Speleers en A. Depla, die aan het activisme deelgenomen hadden en vervangen werden door Juliaan Hillaert en Gustaaf Sap. Deze laatste had reeds v or de oorlog contacten met het blad, waarvoor men hem als economisch medewerker gevraagd had. Commis-

sarissen werden : Karel Peeters en Hendrik Baels. Van de Perre zorgde, geholpen door zijn secretaris Jan Albert Goris (Marnix Gijsen), voor een nieuwe kapitaalsverhoging tot 1.020.605 fr. en werd zelf de belangrijkste aandeelhouder. Tevens werd de S.M. Volksontwikkeling in De Standaard opgenomen.

Op 8 juni 1919 verscheen Ons Volk Ontwaakt opnieuw. In juli 1919 werd H. Jacobs als directeur opgevolgd door L. Janssen. Op 28 juli 1919 kocht de N.V. De Standaard het gebouw aan de Emiel Jacquainlaan, Brussel, waar ze nu nog haar hoofdzetel heeft. Op 17 december 1919 werd de oprichting aangekondigd van De Standaard Bibliotheek, die per jaar acht tot twaalf boeken zou uitgeven. Op 7 maart 1920 vestigde De Standaard een kantoor in Antwerpen en op 23 mei 1920 namen zijn Brusselse diensten het gebouw aan de Jacquainlaan in bezit. Op 27 mei 1920 begon een nieuwe kapitaalsverhoging die eind oktober 1920 voltooid was (tot 1.500.000 fr.). Van de Perre, die in november 1919 ontslag nam als volksvertegenwoordiger en zich voortaan geheel aan De Standaard wijdde, kon de zaak geregeld uitbreiden. In mei 1920 stichtte men het reclamekantoor Mirax. In 1920 steeg het aantal abonnees met 32,40 %, in 1921 met 30 %. Op 11 juli 1921 begon men ook met de uitgave van De Morgenpost, die in Antwerpen verscheen en vooral het arrondissement Antwerpen en omgeving en enkele kantons op de linkeroever van de Schelde bestreek. De bedoeling was een eigen orgaan te bezorgen aan „de Antwerpse katholieke burgerij”, in dezelfde geest als De Standaard, „maar aangepast bij de plaatselijke toestanden en behoeften”. Reginald de Schryver zegt dat De Morgenpost opgericht werd wegens de reacties tegen de katholiek-socialistische coalitie in Antwerpen en na de gemeenteraadsverkiezingen van 1921, die Van Cauwelaert (z. aldaar) de burgemeesterssjerp zouden bezorgen. Het blad werd eigenlijk een Antwerpse editie van De Standaard en bleef bestaan tot het begin van de Tweede Wereldoorlog. Hoofdredacteuren waren achtereenvolgens : pater Valerius Claes, Leo de Raedt, Jules Verstraelen en Karel C. Peeters.

Er kwamen ook andere periodieken : Muziek-Warande, Het Vlaamsche Lied, Mode van den Dag, Standaard-Jaarboek. Op 23 september 1924 meldde de krant dat de Afdeling Boekhandel een zelfstandige Standaard Boekhandel (z. aldaar) geworden was. In 1923 verwierf De Standaard, die in de beginjaren geen eigen nieuwsdienst betalen kon, en zich evenmin op een nieuwsbureau kon abonneren, een eigen drukkerij. Eerst had ze een aantal aandelen overgenomen van de in moeilijkheden verkerende Imprimerie Nationale. De drukkerij werd hervormd tot de N.V. Periodica, die ten slotte volledig in handen van de N.V. De Standaard kwam. In juli 1925 werd H. Jacobs, die L. Janssen sinds 1922 opnieuw als directeur vervangen had, opgevolgd door F. van den Eynde, die tot het eind van de Tweede Wereldoorlog de zakelijke leiding in handen zou houden. A. Hendrix, die in 1924 voorzitter van de Raad van Beheer van Standaard Boekhandel geworden was, kwam in 1925 ook in de Raad van Beheer van De Standaard. In dat jaar had de krant een technische stabiliteit bereikt, drukte op gewone dagen op 6, op zondag op 8 en 's maandags op 10 blz.

2. KEERPUNT.

Een zware slag was in 1925 het overlijden van A. van de Perre. In 1927 had een andere gebeurtenis plaats die beslissend was voor opgang en oriëntatie van De Standaard. Gustaaf Sap (z. aldaar) verwierf bij een kapitaalsverhoging tot 2 miljoen op 26 juli 1927 de meerderheid der aandelen. In mei 1929 nam Sap de volledige leiding op zich. M. Corde-mans en P. van Molle verlieten toen de redactie. De nieuwe hoofdredacteur was Jan Boon, sinds kort na de oorlog redacteur van Ons Volk Ontwaakt en van De Standaard, en secretaris en bezie-ler van Het Vlaamsche Volkstoneel. Jan Boon behield de redactionele leiding, tot hij op 1 septem-ber 1939 directeur-generaal werd van het NIR (Nationaal Instituut voor Radio-omroep, de voor-ganger van de BRT).

In 1929 begon De Standaard zijn populaire editie Het Nieuwsblad, dat in 1938 het sportdagblad Sportwereld van Karel van Wijnendaele in zich opnam. Beide titels werden samengevoegd tot Het Nieuwsblad-Sportwereld. Vroeger had De Stan-daard met Sportwereld redactioneel samengewerkt. Het sportblad, dat in dezelfde drukkerij geprodu-ceerd werd, stelde toen eigen kopij ter beschikking van De Standaard. Na de fusie werd Van Wijnen-daele sportrubriekleider van Het Nieuwsblad - De Standaard, wat hij bleef tot zijn dood in december 1961.

In 1938 hadden De Standaard en Het Nieuwsblad samen een gemiddelde oplage van 125.000 exem-plaren. G. Sap, van 1932 tot '40 viermaal minis-ter, stierf plotseling op 19 maart 1940. Zijn krant werd uitgegeven tot de inval van de Duitsers in België, mei 1940. Sinds het vertrek van J. Boon nam K.C. Peeters die sinds 1 maart 1933 de redac-tie van De Morgenpost leidde, het hoofdredac-teurschap waar.

In de Tweede Wereldoorlog verscheen De Stan-daard noch Het Nieuwsblad, evenmin Ons Volk Ontwaakt. In plaats daarvan werd één krant uitge-geven: Het Algemeen Nieuws (dit was de titel van een vroegere rubriek in Sportwereld). Het eerste nummer verscheen op 25 mei 1940 en wel-dra was dit blad het tweede meest gelezen dagblad in Vlaanderen (na Het Laatste Nieuws) met een oplage die lange tijd schommelde om de 200.000. Voorzitter van de Raad van Beheer was A. Hendrix, hoofdredacteur Alfons Martens. De krant weigerde zich propagandistisch te engageren en werd om haar attentistische houding ten slotte gestraft. Op 25 maart 1944 werd door de Duitse bezetter een Verwalter aangesteld, die de hoofdredacteur ont-sloeg. Het resultaat was een grote daling van de oplaag. Het laatste nummer van Het Algemeen Nieuws verscheen op 2 september 1944.

Op het eind van de oorlog sloot de familie Sap een overeenkomst met de groep Tony Herbert - Léon Bekaert. Deze groep, die de N.V. De Gids zou worden, kreeg daardoor het recht na de Bevrijding voor een periode van twee jaar een krant uit te geven op de persen van De Standaard. In november 1944 begon hij met de publikatie, maar onder politieke druk werd na enkele nummers de titel De Standaard gewijzigd in De Nieuwe Standaard. In december 1946, bij het verlopen van de over-eenkomst, deelde de familie Sap mee, dat ze op-nieuw zelf haar krant zou uitgeven. De publikatie daarvan werd voorbereid door Albert de Smaele

REIZT U REEDS
De nieuwe gewijzigde en
verlengde uitgever van
PALLIETER
het meestverloren van
PIELER TIMMERMANSS
N.V. STANDAARD-DRUKKERIJ
Branst-Luven Antwerpen

De Standaard

DAGBLAD VOOR STAATKUNDIGE, MAATSCHAPPELIJKE EN ECONOMISCHE BELANGEN

ABONNEMENTEN
BINNENLAND: 1 jaar 25 francs en meer per maand 2.25 francs
Abonnementen in het buitenland op alle postkantoren
Buitenland: 1 jaar 35 francs en meer per maand
Bekker van het blad.

OPSTEL EN BEHEER:
127, Emiel Jacquemans, 127 - Brussel
Tel. Opst. (2.2.3) - Beheer (2.2.3) - Adm. (2.2.3) - Telegr. STANDBLAD

ONZE POSTCHECKS
Standaard Dagblad 16000
Standaard Nieuwsblad 15000
Van Onk Verloren 16000
Aankondigingen (Merk) 5742

DERDE JAAR N. 263
ZONDAG
1930
35
III. L'Association des Maritimes

LETTRE DE FLEUR Catholiques au monde

Ce père, indigné à juste titre, raconte ensuite comment son enfant reçut la leçon de patriotisme catholique contenue dans un manuel de l'abbé Mathieu: « Nos devoirs envers la France: 1. L'aimer; 2. La servir; 3. Souffrir et 4. Mourir pour elle... »

« Nos devoirs envers la France: 1. L'aimer; 2. La servir; 3. Souffrir et 4. Mourir pour elle... »

Ce que nous avons écrit
Voici ce que nous avons écrit le 23 septembre à l'adresse de M. Vanderquoy et ses collègues de la « Libre Belgique ».

Impugnations contraires à la vérité
C'est là sur toutes choses, et en ce qui concerne la « Libre Belgique », que nous sommes le plus intéressés à ce que la vérité soit connue.

« Ce père, indigné à juste titre, raconte ensuite comment son enfant reçut la leçon de patriotisme catholique contenue dans un manuel de l'abbé Mathieu: « Nos devoirs envers la France: 1. L'aimer; 2. La servir; 3. Souffrir et 4. Mourir pour elle... »

Comment « La Libre Belgique » a reproduit notre lettre
On voit dans ce que nous a écrit la « Libre Belgique » reproduit notre lettre.

Le cadre belge est la garantie la plus sûre du développement de la grandeur française.

« Ce père, indigné à juste titre, raconte ensuite comment son enfant reçut la leçon de patriotisme catholique contenue dans un manuel de l'abbé Mathieu: « Nos devoirs envers la France: 1. L'aimer; 2. La servir; 3. Souffrir et 4. Mourir pour elle... »

Le cadre belge est la garantie la plus sûre du développement de la grandeur française.

Le cadre belge est la garantie la plus sûre du développement de la grandeur française.

Le cadre belge est la garantie la plus sûre du développement de la grandeur française.

Le cadre belge est la garantie la plus sûre du développement de la grandeur française.

Le cadre belge est la garantie la plus sûre du développement de la grandeur française.

Le cadre belge est la garantie la plus sûre du développement de la grandeur française.

Le cadre belge est la garantie la plus sûre du développement de la grandeur française.

Le cadre belge est la garantie la plus sûre du développement de la grandeur française.

Le cadre belge est la garantie la plus sûre du développement de la grandeur française.

Le cadre belge est la garantie la plus sûre du développement de la grandeur française.

Le cadre belge est la garantie la plus sûre du développement de la grandeur française.

Le cadre belge est la garantie la plus sûre du développement de la grandeur française.

Le cadre belge est la garantie la plus sûre du développement de la grandeur française.

Le cadre belge est la garantie la plus sûre du développement de la grandeur française.

Le cadre belge est la garantie la plus sûre du développement de la grandeur française.

Le cadre belge est la garantie la plus sûre du développement de la grandeur française.

Le cadre belge est la garantie la plus sûre du développement de la grandeur française.

Le cadre belge est la garantie la plus sûre du développement de la grandeur française.

Le cadre belge est la garantie la plus sûre du développement de la grandeur française.

Le cadre belge est la garantie la plus sûre du développement de la grandeur française.

Le cadre belge est la garantie la plus sûre du développement de la grandeur française.

Fransé extra-edite van De Standaard (26 oktober 1930) waarin ter intentie van de Fédération des Associations et des Cercles catholiques zijn opvattingen werden toegelicht.

(z. aldaar), schoonzoon van wijlen Gustaaf Sap. Toen de N.V. De Gids haar activiteiten wilde voortzetten, ontstond een conflict. Na een geding liet De Smaele de gebouwen aan de Jacquainlaan ontruimen.

De sekwestratie, waaronder de N.V. De Standaard na de Duitse bezetting geplaatst werd, werd gelicht en de firma hervatte haar publikaties. Op 15 april 1947 verscheen haar volkseditie Het Nieuwsblad opnieuw, op 1 mei 1947 gevolgd door De Stan-

daard. Een door De Smaele opgerichte groep van bekende katholieke Vlaamsgezinden verleende zijn moreel beschermheerschap aan de bladen. Deze groep, die De Schakel genoemd werd, omvatte o.m. pater Norbert Wildiers, Jan Lebeer, senator Cyriel Neefs, Edward Clottens, Maurice Vanhaegendoren, Jan Frans Fransen, Herman Engels en Jo van de Perre, zoon van Alfons. De Schakel verdween een paar jaren later, toen De Standaard weer vaste voet gekregen had. (Ondertussen werd

De Nieuwe Standaard herdoopt tot De Nieuwe Gids, z. aldaar).

De eerste hoofdredacteur van de naoorlogse De Standaard was Willem Melis, na enkele maanden opgevolgd door Jozef Uytterhoeven, die in 1956 met pensioen zou gaan. A. de Smaele nam de directie waar. Politiek leader-writer was Elie Seruys, terwijl Albert D'Haese een actuele politieke en polemische rubriek verzorgde en Leo Picard de buitenlandse redactie leidde en ook andere beschouwingen schreef, o.m. in verband met de geschiedenis van de V.B.

Na een moeilijke periode veroverde De Standaard, met zijn ook weer verschenen volkseditie en weekblad, een belangrijke positie. In 1957 werd het oudste nog bestaande Vlaamse dagblad, Het Handelsblad (Antwerpen), in de groep opgenomen. Nog hetzelfde jaar werd het gevolgd door Het Nieuws van den Dag (Brussel) en zijn kopblad 't Vrije Volksblad. Het Handelsblad behield enige tijd een eigen redactionele inhoud. De twee andere kranten werden kopbladen van Het Nieuwsblad en hun titel verdween eind 1965. In 1959 traden ook De Gentenaar - De Landwacht tot de groep toe en werden (grotendeels) kopbladen van Het Nieuwsblad.

In 1960 werd Luc Vandeweghe (E. Troch) „directeur van de redactie” (algemeen hoofdredacteur), terwijl Manu Ruys „politiek coördinator” werd. De redactie, die in 1947 een dertigtal leden telde, groeide tot meer dan 120 in 1972, met afdelingen in diverse steden en nieuwsakkoorden met de grootste buitenlandse bladen en nieuwsbureaus.

In de jaren zestig beleefde de groep een grote ontwikkeling. De Standaard zelf, die in 1960 een oplage van bijna 30.000 exemplaren had, bereikte in 1974 meer dan 65.000 ex. Samen met de populaire edities bedraagt de oplaag thans meer dan 340.000 ex., wat de grootste van de Vlaamse en de tweede grootste van de Belgische pers is. De oplaag is vrij evenwichtig over het gehele Vlaamse land verdeeld.

De Standaard vindt zijn lezers vooral bij de middenstand (64,29 %, volgens J. Gol). In het geheel van de groep kranten wordt de meerderheid van de lezers gevormd door de volksklasse (57,9 %), gevolgd door de middenstand (39,3 %, steeds volgens Gol).

Het bedrijf, dat een omzet van meer dan 2 miljard bereikt, telde in 1974 bijna 4.000 werknemers, controleerde zes drukkerijen en geeft Nederlandse en Franse weekbladen uit met een totale oplaag van 1,5 miljoen ex. In 1967 nam de drukkerij aan de Jacquainlaan in Brussel als eerste in de Belgische pers een computer in gebruik. In 1972 bezat de N.V. Periodica vijf drukkerijen in België. Mirax gaf de weekbladen Chez Nous-Belgique (150.000 ex.) en Chez Nous-France (500.000 ex.) uit. Mirax is tevens eigenares van Unidé, die in Frankrijk verscheidene populaire bladen met grote oplaag publiceert en een van de grootste offset-drukkerijen van dat land controleert.

Op 16 januari 1968 werd op initiatief van De Standaard Groep 1 opgericht, een groepering van bladen die gezamenlijk aan reclamewerving doen, maar die elk hun onafhankelijkheid bewaren. Buiten de kranten van De Standaard maken er deel van uit: Het Belang van Limburg en Gazet van Antwerpen. Er is ook een Groep 1 Weekbladen

opgericht : Ons Volk, Chez Nous, Zie-Magazine, TV-Ekspres, Le Patriote Nouvel Illustré.

Op 2 mei 1969 werd de Stichtingsakte ondertekend van de Persexploitatiemaatschappij, in het kort Perexma, naamloze vennootschap, gevestigd te Antwerpen. Deze vennootschap heeft tot doel „het drukken, uitgeven en verspreiden van tijdschriften en alle mogelijke periodieke uitgaven (...) door aanwending van alle technieken”. Perexma werd uitgeefster van het weekblad TV-Ekspres.

3. DE EERSTE STRIJD.

Reeds in het begin van de actie voor De Standaard droomde men van een „algemeen groot Vlaamsch dagblad” in Brussel, zoals Hooger Leven het op 24 november 1906 uitdrukte. In een tijd, toen de Belgische pers nog voor het grootste deel Frans was, oordeelden leidende katholieke Vlaamsgezinden, zonder de verdiensten van de bestaande Vlaamse bladen te willen miskennen, dat er een gezaghebbende krant voor intellectuelen moest komen, „een orgaan dat in het hart van ons openbaar leven strijdt voor onze gedachte” (Hooger Leven, 16 mei 1914).

Ernest Claes getuigt dat F. van Cauwelaert de bezielende kracht was en dat deze A. van de Perre en A. Hendrix ervan overtuigde, dat zij zich met al hun zakelijke middelen voor deze idee moesten inspannen. Het was dan ook Van Cauwelaert die het eerste hoofdartikel ondertekende in de voorloper, Ons Volk Ontwaakt, in september 1911. In dit blad met de sprekende titel betoogde hij, dat er geen dorp in Vlaanderen was „dat niet bezocht werd door de nieuwe geest” en dat het er nu op aankwam „dat elk die spreken kan, spreke”. In de principe-verklaring die Hooger Leven publiceerde in het speciale Standaard-nummer van 1 augustus 1914 zeiden de leden van de Raad van Beheer (met de pen van F. van Cauwelaert) : „De overtuiging dat wij katholieke Vlamingen een 1e klas dagblad te Brussel niet kunnen missen, is niet van gisteren ontstaan. Ze bestond al meer dan 20 jaar geleden... Nu echter zijn de tijden rijp geworden... De Standaard is als vanzelf opgekomen uit de voortschrijdende ontwikkeling van onze beweging, uit het stijgende vertrouwen in eigen kracht en uit de steeds meer dwingende behoefte der Vlamingen aan eigen gedachteuiting”. De vernederlandsing van de universiteit in Gent werd als „een levensvraag” beschouwd en De Standaard zou „een zwaar gewicht in de schaal der victorie plaatsen”. De krant wilde „in, voor en met onze partij” zijn, maar deze partij mocht geen dwangkleed zijn. Op maatschappelijk gebied hing de krant het solidarisme aan. Ze wilde tegenspraak aanvaarden, maar trouw blijven aan de Rooms-Katholieke Kerk. (P. de Coninck wijst erop, dat de nieuwe stichting van „neutraliteit” werd verdacht en dat de pauselijke nuntius inlichtingen ging inwinnen, omdat de statuten samenwerking met andersdenkenden niet uitsloten...).

Op de lijst van de stichters-aandeelhouders stond bijna iedereen (en niet het minst academici) die een rol speelde in de katholieke richting van de toenmalige V.B. Drie van de zeven beheerders hadden zitting in de Kamer en nog negen andere politici waren bij de zaak betrokken.

Toen de Eerste Wereldoorlog de uitgave verhinderde, publiceerde Van Cauwelaert met enkele vrienden in Den Haag het weekblad Vrij België,

dat hij volgens Floris Prims „als een voorbereiding tot het dagblad” beschouwde en dat bij het eind van de oorlog zijn abonnees naar het nieuwe blad verwees. Prims gaf ondertussen in Engeland De Stem uit België uit, waar Van de Perre aan medewerkte: „Vrij België en De Stem uit België waren”, aldus Prims, „beide op hetzelfde programma even Belgisch, en even Vlaamsch in het Belgisch kader”.

De journalistieke en andere bedoelingen van De Standaard werden geïllustreerd door ondertitel en leus: Dagblad voor staatkundige, maatschappelijke en economische belangen en AVV-VVK (Alles voor Vlaanderen - Vlaanderen voor Kristus), de leus van de katholieke Vlaamse studentenbeweging die in de strijd van de Vlaamse frontsoldaten een grote symbolische betekenis gekregen had.

In de redactionele verklaring in het eerste nummer van 4 december 1918 legde Van Cauwelaert hier de nadruk op: „Wij zijn katholiek, vaderlandslievend, vlaamschgezind en democraat”. Hij voegde eraan toe: „De Redactie van De Standaard is in handen van personen, die geen vlaamsch-gezinden zijn van vandaag. De wedergeboorte van het Vlaamsche volk, het herstel van zijn geestelijke eenheid heeft hun steeds voor oogen gestaan als een levensideaal. Zij beschouwen de Vlaamsche kwestie als een zaak van binnenlandsch belang en betrouwen op de kracht van ons volk zelf om ze op een voorspoedige wijze op te lossen”.

Het blad keerde zich tegen hen die gecollaboreerd hadden, maar pleitte meteen voor Vlaamse eendracht en zou spoedig de nadruk leggen op de Vlaamse offers aan de IJzer. De Standaard nam aanvankelijk een neutrale, ja, welwillende houding aan tegenover hen die uit de Frontbeweging voortgekomen waren en die aan een eigen partij begonnen te denken, maar de partijstrijd zou deze houding doen verstrakken. Inzake amnestie zou de krant de algemene verzoeningsidee van de christelijke Vlaamsgezinden propageren.

Het redactionele beleid kwam in handen van Van Cauwelaert, al droeg die nooit de titel van hoofdredacteur. De Coninck wijst erop, dat de katholiek-Vlaamse parlementsleden van meetaf „een kwantitatief overwegende invloed” hadden op de algemene en Vlaamse politiek in de krant. Toch kwamen diverse schakeringen aan bod. Aanvankelijk werd ook de stem van de soldaten uit de Frontbeweging gehoord: F. de Pillecyn was een der leidende figuren in die beweging geweest. Op scherpe wijze nam hij stelling voor „Vlaamsche Broederschap”. Maar hij verliet de redactie in 1922 na een conflict i.v.m. zijn bijdragen in het nationalistisch satirisch weekblad Pallieter, waarin hij bepaalde katholieke leiders niet spaarde. De Pillecyn werd vervangen door Cordemans, die toen de titel van hoofdredacteur kreeg. Sindsdien werkten leden van de Vlaamse Kamergroep mee: Edmond Rubbens, die verbonden was met de christendemocraten, en Emile Blavier, die meer de middenstandsbelangen behartigde. De polemieken die door Rubbens (z. aldaar) in de jaren twintig uitgelokt werden, hebben geschiedenis gemaakt. De bekendste reactie is die van de activistische voorman L. Dosfel, die een tijdlang aan de krant medegewerkt heeft. Sinds februari 1921 publiceerde Dosfel in De Standaard, op verzoek van Rubbens en Van de Perre, maar hij moest zich beperken

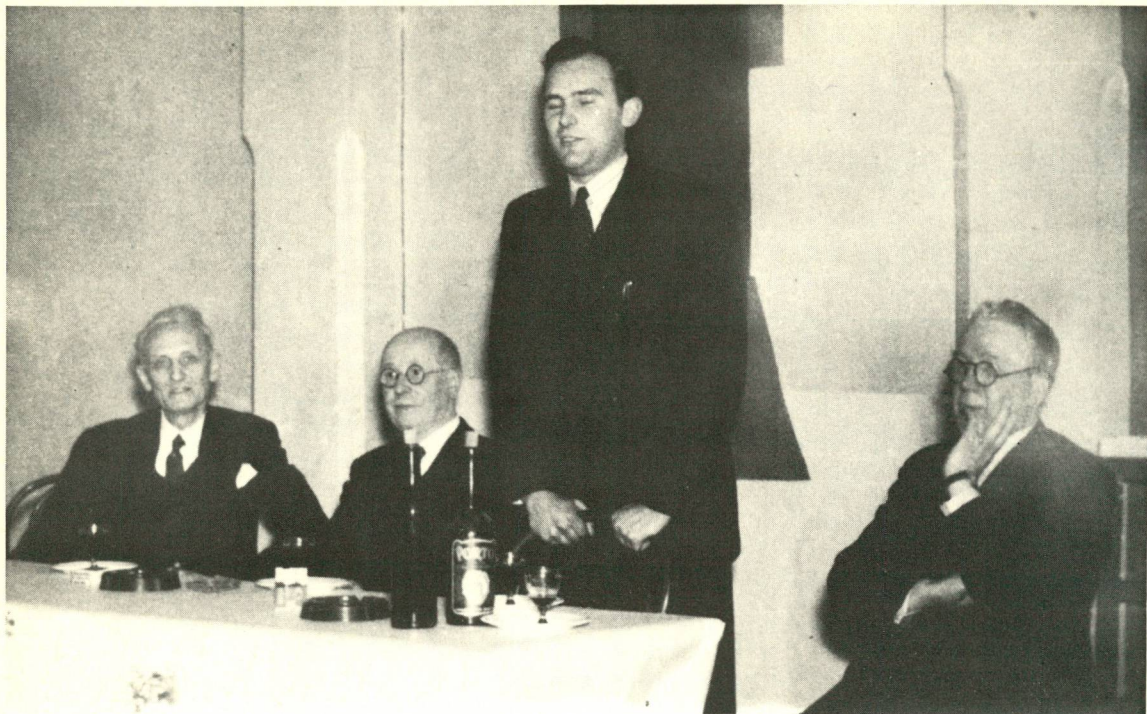
tot juridische bijdragen of artikelen waarin hij zijn integraal katholicisme beleed. De Pillecyn wenste hem de redactieleiding toevertrouwd te zien, maar dat ging niet door, evenmin als een eigen tribune ter verdediging van het Vlaams-nationalisme. Ten slotte verliet Dosfel, die door Van de Perre financieel gesteund werd, De Standaard in februari 1923.

Ondertussen werkten talrijke bekende Vlaamsgezinden aan de krant mee, zoals de priesters Jan Bernaerts (een van de stichters), Eugène van de Perre, broer van Alfons, Th. van Tichelen, dom Franco de Wyels, F. Prims, verder Jef Rombouts, E. Claes, J. Uytterhoeven, G. Seghers, Jules Grietens, Fernand van Gothem, Prosper Thuysbaert enz. De criticus Jules Persyn begon in augustus 1920 de wekelijkse rubriek Over Letterkunde, die in 1925 door Joris Eeckhout overgenomen werd. R. Lemaire en Jozef Muls schreven over plastische kunst.

Terwijl Van Cauwelaert in de dagelijkse politieke activiteit stond, wijdde Van de Perre zich weldra totaal aan de krant, waarin hij samen met K. de Baerdemaeker de hogere zakelijke leiding voerde, maar ook een politieke rol ging spelen. Van de Perre, die radicaler dacht dan zijn jongere, door hem gepousseerde vriend Van Cauwelaert, stond dicht bij de Vlaamse nationalist, maar bleef in de katholieke partij. „Zijn realistische visie op de Vlaamse Beweging”, zegt Theo Luykx, „heeft hem in 1918-'19 overtuigd eerst te vechten voor de realisatie van een zgn. minimum-programma. Meer dan eens liet hij blijken dat de katholieke Vlaamse Kamergroep volgens hem te laks optrad. Hij wilde radicaler wegen bewandelen. Maar hij was er ook van overtuigd, dat de noodzakelijke Vlaamse solidariteit niet tot stand gebracht kon worden rondom de Frontpartij en de bestuurlijke scheiding. Hij geloofde wèl, dat het minimum-programma Vlamingen uit alle richtingen kon verzoenen”. Van de Perre achtte het toenmalige Vlaanderen economisch niet leefbaar en was bang dat een afgescheiden Wallonië spoedig in de handen van Frankrijk zou vallen. Op 11 augustus 1920 publiceerde hij zijn eerste Standaard-bijdrage tegen het Frans-Belgisch Accoord, waarna hij weldra de aanvoerder zou worden van een campagne tegen de dreiging van het Franse imperialisme.

Van de Perre, die in de eerste vijf jaren van De Standaard het grootste aantal hoofdartikelen schreef, leidde persoonlijk de economische rubriek, kante zich tegen protectionisme, vroeg uitbreiding van de handelsbetrekkingen met Nederland en was o.m. daarom tegen Belgisch expansionisme ten nadele van het Noorden, besteedde veel aandacht aan de belangen van de havenstad Antwerpen, keerde zich tegen de socialisten, die naar zijn mening Vlaanderen vergaten, maar ook tegen een bepaalde Vlaams-nationale demagogie, pleitte voor Vlaamse eendracht in de rechterzijde en was voorstander van de katholiek-socialistische regering Pouillet-Vandervelde in 1925.

Na de dood van A. van de Perre schijnt er in de krant een inzinking te zijn gekomen. Toen dan G. Sap, die in de oorlog dicht bij de Frontbeweging gestaan had en ook later met Van de Perre nauwe relaties onderhield, de leiding van De Standaard kreeg, ging het blad een meer radicale koers varen.

Jozef Clottens, Karel de Baerdemaeker, Albert de Smaele (rechtstaand) en onderdirecteur P. de Roy, tijdens een toespraak tot het personeel bij de hervatting van De Standaard na de Tweede Wereldoorlog (april 1947).

Deze actieve en sterke persoonlijkheid nam in de Katholieke Vlaamsche Kamergroep vaak een onafhankelijke positie in en durfde velen, ook Van Cauwelaert, tegen de haren in te strijken. In De Standaard werd hij daarbij gediend door het geestdriftig talent van de nieuwe hoofdredacteur J. Boon, die spoedig ook een meer journalistieke stempel op de krant zou drukken. Boon bracht meer dynamisme in de verdediging van de Vlaamse zaak en zou ook pleiten voor verfijning van de Vlaamse levensstijl. Hij lanceerde het begrip herovering van Brussel, spande zich in voor een Vlaamse prestigepolitiek, kante zich in zijn kroniek Cultuur-bolsjewisme tegen al wat hij Vlaamse grofheid achtte, bevorderde de aandacht voor manifestaties als de IJzerbedevaart en had bij de opkomst van het nazisme geen goed woord voor het bruine gevaar. Boon was een vurig katholiek, wat ook in zijn krantewerk tot uiting kwam. Hij besteedde ten slotte veel aandacht aan culturele onderwerpen en het was onder zijn redactionele leiding dat Marnix Gijsen de meest geëerde literaire medewerker van de krant werd.

Belangrijk was het tweedelig artikel Heraanpassing van 't programma der Vlaamsche Beweging, dat op 11 en 12 juli 1935, ter gelegenheid van de Gulden-Sporenviering, in grote opmaak in de krant kwam. In deze bijdragen, ondertekend met De Standaard, werd vastgesteld dat het minimumprogramma niet uitgevoerd was, dat de Vlaamse toekomst nog niet veilig was en dat „het breedst mogelijke Vlaamsche volksfront” noodzakelijk was: „Voor een concentratie van de Vlaamsche strijdkrachten is het uur gunstig”. Daarop volgde een werk- en strijdplan in 9 punten voor de eerstvolgende tijd. Dit had veel invloed op de Katholieke Vlaamsche Landsbond, op de opvattingen inzake culturele autonomie en op de idee van

een Vlaamse Concentratie, die na de nationalistische verkiezingswinst van mei 1936 nagestreefd en een ogenblik ook gerealiseerd zou worden. Gaston Eyskens, die na deze verkiezingen een splitsing van de katholieke partij in een Vlaamse en Waalse vleugel vroeg, wat in september 1936 leidde tot de oprichting van de Katholieke Vlaamsche Volkspartij, heeft later, in april 1972, verklaard : „De standpunten die toen door De Standaard en door heel wat politieke figuren werden ingenomen, waren de voorafbeelding van de fundamentele hervormingen, die de jongste jaren tot stand gekomen zijn (...). Alles wat wij toen deden, gebeurde met het oog op de versterking van de parlementaire democratie. In de werking die op het vlak van de ideeën werd gevoerd door De Standaard, zie ik een grote continuïteit”.

4. NA DE TWEDE WERELDOORLOG.

Het opnieuw verschijnen van De Standaard, begin 1947, heeft de wederopstanding van de V.B. in de moeilijke, door de repressie verlamde naoorlogse tijd, sterk beïnvloed. „Voor de Vlaamsgezinden, die de heruitgave mogelijk maakten, wordt De Standaard een wapen om het katholieke Vlaamse reveil te bewerkstelligen”, schreef Herman Todts. „De principiële verklaring in zijn eerste nummer laat, wat dat betreft, niet de minste twijfel bestaan : de Vlaamse vlag terug in de top, terug voor het volk geknield en de loyauteit t.o.v. de Staat tot haar ware proporties herleid : de liefde tot België was en is conditioneel”.

A. d'Haese (z. aldaar) in zijn rubriek Feiten en Beschouwingen en pater Wildiers (z. aldaar), die zijn Standpunten als Scrutator ondertekende, waren in die beginperiode de voornaamste vertolkers van deze politiek. De Standaard steunde meteen de op 15 juli 1947 gehouden eerste grote naoorlogse interpellatie over een Vlaams probleem door het

kamerlid van de Christelijke Volkspartij (CVP) Gerard van den Daele, wiens verdere actie inzake de Vlaamse achterstelling in de openbare besturen hij steunde. De krant betoogde overigens, dat ze geen heil verwachtte van politieke dissidentie (uit de CVP), omdat dit de katholieken in het algemeen en Vlaanderen in het bijzonder zou verzwakken. De Standaard wilde wèl de Vlaamse invloed in de CVP versterken. Deze politiek is de krant blijven volgen. Fundamenteel steunde ze de CVP, maar ze stelde zich onafhankelijk op en was voorstandster van de Vlaamse vleugelvorming, die uiteindelijk tot een zelfstandige Vlaamse en Franstalige partij leiden zou. In dit licht steunde De Standaard de politiek van Vlaamse CVP-figuren als Jos de Saeger en Jan Verroken, al was de krant het niet altijd helemaal eens met de compromissen die zij, b.v. bij de totstandkoming van de taalwetten in de jaren zestig, moesten afsluiten.

In de jaren veertig was de krant voorstandster van de door de CVP gevoerde „verruimingspolitiek”, die erin bestond enkele bekende figuren uit de door de repressie getroffen Vlaamse rijen in de partij en op verantwoordelijke posten op te nemen (o.m. Victor Leemans, die weldra en tot zijn dood een wekelijkse kroniek aan economisch-politieke onderwerpen zou wijden).

In de grote naoorlogse vraagstukken heeft De Standaard een rol gespeeld door o.m. (vaak beslissende) campagnes te voeren. Tot de voornaamste van die campagnes kan men rekenen : de publikaties die telkens weer de zaak van de aanslag op de IJzertoren in de aandacht brachten; de procesverslagen en commentaren uit de repressietijd; de reportages over de manipulaties bij de talentelling in 1947; de reportages over de Vlaamse arbeids-emigranten in Wallonië en Frankrijk, waarmee de strijd voor „werk in eigen streek” in de jaren vijftig kracht bijgezet werd; artikelenreeksen die de verfransing van de Vlaamse randgemeenten van Brussel aanklaagden; artikelen die de afzetting tot gevolg hadden van Baron Guillaume (z. aldaar) als voorzitter van het Wereldvluchtelingencomité na zijn ééntalig-Frans publiek optreden in Vlaanderen (het zgn. Boemerang-incident); artikelenreeksen over de „anti-Vlaamse mafia” in het departement van buitenlandse zaken, die grote invloed hadden op aanvaarding en bevordering van Vlaamse diplomaten; de aanklacht van de taaltoestanden in het Rode Kruis, leidende tot de reorganisatie van deze organisatie; reportages die de splitsing van het unitair en door Franstaligen beheerst onderwijsstelsel voor kinderen van Belgische militairen in Duitsland in de jaren zestig tot gevolg hadden. Ook in de splitsing van het ministerie van Onderwijs en de oprichting van het ministerie van Cultuur, de vastlegging van de taalgrens en de splitsing van de CVP-PSC speelde de krant een aanzienlijke rol. Ten slotte - en niet het minst - was er de strijd rondom de overheveling van de Franstalige afdeling van de Katholieke Universiteit Leuven (KUL) naar Wallonië en de benoeming van de eerste leek prof. P. de Somer tot rector van de KUL : uit de nog te schrijven achtergrondgeschiedenis van deze strijd zal blijken dat zowel de splitsing als de benoeming voor een zeer groot deel dank zij De Standaard gebeurd zijn.

Wat de fundamentele beleidsvisie op de V.B. betreft, bleef de krant in de belangrijke jaren 1960 (grond-

wetsherziening van 1970 en gewestvorming) conform haar vooroorlogse politiek aansturen op een zo groot mogelijke autonomie van Vlaanderen in een geregionaliseerd Belgisch staatskader. Herhaaldelijk werd aangedrongen op algemeen-Vlaamse verstandhouding, over de partijpolitieke tegenstellingen heen, o.m. met het oog op de totstandkoming van een nieuw statuut voor Brussel.

In de jaren zestig ging de expansie van de groep - De Standaard gepaard met een brede journalistieke ontplooiing (sterke redactionele uitbreiding en specialisering, verruiming van de interessesfeer, grote nadruk op internationale problemen en op algemeen culturele onderwerpen, wekelijks een Standaard der Letteren met talrijke medewerkers van de universiteiten en verschillende geloofsrichtingen). „De Vlaamse ontvoogding wordt het best gediend door het maken van een op ruimdenkendheid afgestemde goede krant”, zo verklaarde de directeur van de redactie, Luc Vandeweghe. De katholieke origine werd niet verloochend, maar reeds vóór het Concilie was voor een moderne openheid gepleit. Op binnenlands politiek gebied werd verder aansluiting gezocht bij de christelijk georiënteerde middengroepen. Inzake buitenlandse politiek was de krant een der eerste in België om in een geest van coëxistentie te schrijven.

LITERATUUR : J. Evers, *Ver slag over de Vlaamsche Pers. Handelingen van het Congres van het Davidsfonds in 1905 te Lier* (1906); - F. Prims, *De Morgenpost*, in *De Katholieke dagbladpers te Antwerpen* (1935); - H. Todts, *Hoop en wanhoop der Vlaamsgezinden*, I (1961); - *Zo was Jan Boon* (1962); - M. Cordemans, *Dr. A. van de Perre's oorlogsjaren 1914-1918* (1963); - R. Roemans en H. van Assche, *Frans van Cauwelaert* (1963); - G. Durnez, *Maria Rosseels* (1963); - M. Cordemans, *Edmond Rubbens* (1965); - A. de Bruyne, *Lodewijk Dosfel* (1967); - P. de Coninck, *De wording en vroege ontwikkeling van De Standaard (1914, 18-1925)* (licentiaatsverhandeling Kath. Univ. Leuven, 1968); - H.J. Elias, *Vijftientig jaar Vlaamse Beweging 1914-1939* (1969); - J. Gol, *Le monde de la presse en Belgique* (1970); - F. Verleyen, *De Belgische dagbladpers*, in *De Standaard* (5 februari en 7-8 februari 1970); - A.M. (= Anthony Mertens), *Uw krant wordt fotografisch gezet*, in *De Standaard* (28 mei 1970); - F. Auwera, *E. Troch (Luc Vandeweghe)*, in *Geen daden maar woorden* (1970); - M. Ruys, *De Vlamingen* (1972); - T. Luykx, *Dr. A. van de Perre en zijn tijd* (1972); - *De Standaard*, in *Radioscopie de la Presse Belge* (Radio Télévision Belge, 10 april 1972); - *Eyskens beklemtoont de grote rol van De Standaard in de staatshervorming*, in *De Standaard* (11 april 1972); - G. Durnez, *Alfons van de Perre : Samenwerken voor Vlaanderen*, in *De Standaard* (11 juli 1972); - R. Fort, *Albert Desmaele, Flamingant sans rancœur*, in *Le Monde* (24 augustus 1972); - E. de Bens, *De Belgische dagbladpers onder Duitse censuur (1940-1944)* (1973).

GASTON DURNEZ